

Štev. 6

Leto 12

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Izhaja enkrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

1935 - 1937

Dne 17. septembra 1935 je bilo na seji Ministrskega sveta sklenjeno, da se znižajo prejemki državnih in samoupravnih uslužbencev in sicer z veljavo od 1. X. 1935. Vlada je izdala poseben komuniké, v katerem utemeljuje to znižanje s sledečimi ugotovitvami:

»Znano je, da so cene živežu in drugim življenjskim potrebščinam v zadnjih letih tako padle, da morda vobče ni upravičen obstoj posebnih draginjskih doklad. Upoštevajoč to okolščino na eni strani, na drugi strani pa dejstvo, da so se državni proračuni zadnja leta stalno zaključevali z znatnimi deficiti in da je neobhodno potrebno izvajati iz tega dejstva nujne ukrepe, se je kraljevska vlada odločila znižati draginjske doklade. Prisiljena je k temu ukrepu, ker je predhodno že izvršila zmanjšanje izdatkov, a zaradi gospodarske krize ni mogoče ta trenutek niti misliti na povečanje davčnih bremen. Kraljevska vlada se nada, da bodo uradniki in upokojenec sami razumeli ta ukrep kot korak za saniranje državnih financ, ker smejo samo v urejenem finančnem stanju države pričakovati, da se jim bodo njihovi prejemki izplačevali ob pravem času in pri polni vrednosti nacionalnega denarja.

Nismo se puščali tedaj v podrobno oceno teh ugotovitev, izrazili smo le bojazen, da bodo državni uslužbenci zopet plačevali račun za druge, kakor so ga plačevali ob podporni akciji za poplavlence, ki je prvotno izgledala kot začasna podpora onim, ki so vsled višje sile padli v nesrečo, pa se je spremenila v trajno redukcijo plač. Ugotovili pa smo že tedaj, da prejemki nižjih uslužbencev, zlasti pa da prejemki staroupokojenec, kronskih rentnikov ter delavstva sploh ne zadoščajo za pokritje najnujnejših življenjskih potreb ter smo že tedaj postavili zahtevo, da se ima prihranke proračuna porabiti za odgovarjajoče zvišanje prejemkov vseh onih, ki niso mogli s svojimi zaslužki pošteno preživljati družine.

Kakor da bi bilo malenkostno znižanje cen življenjskih potrebščin tekom leta 1935 umetno pripravljeno (da se privleče za lase utemeljitev za znižanje prejemkov državnih uslužbencev), je z gledalo, ko so takoj po redukciji prejemkov začele rasti cene najpotrebnejšim živilom. Tekom leta 1936 in 1937 so se cene teh življenjskih potrebščin ne samo dvignile na isto višino, kot so bile pred redukcijo, marveč so te cene rastle še naprej. Pri glavnih življenjskih potrebščinah zaznamujemo povprečno 10 do 20% zvišanje, pri nekaterih celo preko 30%. Porastle so cene mesu, masti, moki, fižolu, rižu, olju, tako, da so se cene življenjskim potrebščinam in to najnujnejšim za vzdrževanje delavske družine napram letu 1935 dvignile za 24%.

Državni nameščenci so pričakovali, da bodo odločujoči upoštevali to podražitev, ki ni bila prehodnega značaja in da bodo sami od sebe primerno regulirali prejemke navzgor. Prišel pa je novi proračun za leto 1937/1938, ki ne predvideva nikakih višjih kreditov za plače delavcev in uslužbencev, pač pa občutno zvišuje razne trošarine, takse in davščine, katere producent itak v celoti prevajal na konzumenta. Tako smo državni nameščenci z novim finančnim zakonom mesto zvišanja prejemkov dosegli le zvišanje naših izdatkov za obutev in obleko, zvišanje taks za vloge in prošnje ter razna rešenja.

Tekom preteklega leta so deputacije organizacij državnih nameščenec in železničarjev opetovano roma-

le v Beograd in razlagale v raznih ministrstvih težak položaj vsled povečanja draginje in prosile za odpomoč. Ko so razni gg. ministri potovali po državi, so jih enako na njih shodih posečale deputacije aktivnih in upokojenih, nastavljenecv in delavcev, razlagale svoje težave ter dobile vedno kopico obljub.

Koncem septembra 1936 se je vršilo v Beogradu velikansko zborovanje, na katerem je ministrski predsednik dr. Stojadinović zbranim državnim nameščencem dobesedno izjavil:

»Z obćim izboljšanjem gospodarskega položaja v državi upamo, da bo prišel tudi čas, da ugodimo upravičenim željam naših državnih uradnikov in uslužbencev.«

»Naš glas« je lansko leto objavil izjavo finančnega ministra dr. Letice deputaciji upokojencev iz vse države, ki se je glasila:

»Zlasti se bom potrudil, da se najde kritje za povišanje vseh aktivnih in upokojenskih prejemkov za 5%, tako, da pride to zvišanje že v prihodnji proračun za leto 1937/38.«

»Naš glas« od 1. VI. 1937 objavlja še nadaljnje izjave odločujočih, ki jih ponatiskujemo:

Na velikem zborovanju JRZ v Ljubljani dne 17. januarja je minister dr. M. Krek izjavil tudi tole:

»Trdno pričakujemo, da bomo s temi ukrepi in odredbami tudi izboljšali dohodke državne blagajne in mogli razmeram primerno izboljšati tudi prejemke drž. uslužbencem. Zavedamo se, da zlasti nižji uslužbenci zaradi suše, v katero so prejšnji režimi spravili državne finance, res težko žive... Prav je, da zvesto uslužbenstvo prejme za pošteno delo tudi pošteno plačilo.«

Na posvetovanju o bolniškem zavarovanju p. t. t. uslužbencev, ki se je vršilo 1. februarja v Beogradu, je izjavil pomočnik poštne ministra dr. Ratajca, da so razlogi za pogosta obolenja poštne uslužbencev različni:

»V prvi vrsti pridejo slaba gmotna sredstva uslužbencev, zlasti srednjih in nižjih, ki ne zadoščajo niti za kritje najosnovnejših potreb po stanovanju, prehrani in obleki... Vprašanje gmotnega izboljšanja položaja našega osebja je ena prvih potreb.«

Tudi poštni in železniški minister sta pri razpravi o državnem proračunu svojih ekspozicijh soglasno ugotovila, da so dohodki državnih uslužbencev in njihov gmotni položaj nezadovoljivi in res slabi. Minister za gozdove Gj. Janković je 11. aprila t. l. na sestanku učiteljskega kluba JRZ v Beogradu dejal:

»Uradniški stan je pred letom moral prenesti žrtev, ko so mu bile znižane plače. Prenesel je to žrtev in ni ropotal, ker je domel potrebo države. Mi bomo to apoštevali, in brž ko nam bodo finančne razmere dopuščale, bomo z oziranjem na dvig cen vseh proizvodov skušali izboljšati državnim nameščencem gmotno stanje.«

Te in slične izjave so bile podane v prvi vrsti na podlagi pritožb iz vrst staleža nastavljenecv. Že stanje, v katerem se nahaja gotovo polovica nastavljenecv, je tako, da zahteva nujno ukrepe in sicer ne samo takojšnje ukinitvev redukcije iz leta 1935, varjajoče zvišanje prejemkov nad osnovo iz leta 1935 in to zlasti za najnižje kategorije.

Še bolj pereče pa je vprašanje prejemkov železniškega delavstva. V vseh ostalih resorih je število delavcev, ki bi prejimali svoje plače iz državne blagajne, zelo majhno in se vsled tega pri drugih ministrstvih vprašanje delavskih plač tako ne po-

vdarja, kakor ravno v železniškem ministrstvu. To je morda tudi razlog, da za rešitev vprašanja delavskih plač pri odločujočih ni pravega razumevanja, ker večina resorov sploh ni prizadeta. Vsled tega moramo ob tej priliki, ko se vrši povsod akcija za primerno zvišanje prejemkov nastavljenega osebja še posebej podčrtati neznoson položaj železniškega delavstva, zlasti onega, ki je zaposlen na progi ter nima nikakega izgleda na stalnost in na napredovanje, ki je v delavskem pravilniku po gotovih letih predvideno.

Pretežna večina progovnih delavcev dela na leto komaj 200 do največ 250 dni. Na tisoče jih je, ki so že po več let v staležu pogodbenih in ki zasluzijo pri težkem in napornem delu dnevno komaj Din 19,80, torej letno Din 4000 do največ 5000. Od teh zneskov se odtegne še prispevke za bolniško blagajno in davke ter ostane povprečno mesečno delavcu komaj Din 300. Gospodje! Ali ste že kdaj računali, kako naj z Din 300 živi samec? Ali ste kdaj računali, kako je mogoče s tem zneskom kupiti obleko za ženo, za otroke, potrebne šolske potrebščine in vse ostalo, kar družina in razne oblasti od očeta zahtevajo?!

Če je kje odpomoč potrebna, je potrebna pri delavcih! Ne sme se več odlašati, marveč takoj se mora izdati navodila železniškimi direktorjem, da imenujejo vse delavce, ki imajo že tri leta službe — ne oziraje se ali začasne ali pogodbene — za stalne, dalje da se vsem delavcem prizna poleg osnove tudi uvečano mezdo ter da se s posebno uredbo na železnici ukine vse one osnovne plače za delavce, ki so nižje od Din 3 na uro ter k tako urejenim plačam prizna po pravilniku predvideno uvečano mezdo.

Ne smemo pa pozabiti še na eno kategorijo železničarjev, ki je sicer v izumiranju, vendar ni zaslužila, da bi jo le smrt rešila lakote in bede. So to kronski rentniki in milošćinarji. Po izjavi železniškega ministra je letos odobren kredit za prevedbo kronskih rentnikov. Ukrenite nujno vse potrebno za to prevedbo in istočasno se mora najti nekje primeren kredit za doklade h kronskim rentam in milošćinam, da se tem že ves čas po osvobojenju težko preizkušanim žrtvam železniškega dela vsaj nekoliko olajša zadnje dni njihovega življenja.

Odločujoči! Preidite od besed in obljub k dejanjem!

Rodbinske pokojnine

Leta 1931 uveljavljeni novi zakoni o državnih uradnikih in o državnem prometnem osebju predvidevajo za izplačevanje rodbinskih pokojnin ustanovitev posebnega »Uradniškega pokojninskega fonda«. V ta fond se po zakonu stekajo prvomesečni prejemki državnih uslužbencev, dalje enomesečna razlika med prejemki pri napredovanju ter poseben 5% prispevek od rednih mesečnih prejemkov. Denar se mora nalažati v Državni hipotekarni banki, ki bo prevzela izplačevanje rodbinskih pokojnin z osmim letom, od kar je bil fond ustanovljen. (Ker je bil fond ustanovljen 31. marca 1931, prevzame s 1. aprilom Hipotekarna banka izplačevanje rodbinskih pokojnin.) Ako po preteku sedmih let dohodek od obresti naloženega denarja in redni mesečni prispevki ne bi zadostovali za izplačevanje rodbinskih pokojnin, mora država dati fondu na razpolago potrebne vsote.

Tako se glase v glavnem določbe o uradniškem pokojninskem fondu, ki naj že prihodnje leto razbremeni državni budžet. Vprašanje je seveda, ali bo imel fond take dohodke, da bo redno izplačilo rodbinskih pokojnin krito, ali pa bo že v doglednem času zmanjkalo denarja, kar bi imelo kot posledico za rodbinske upokojence čakanje na izplačilo pokojnin mesece in mesece. Država je sicer po zakonu obvezana dati fondu gotove dotacije vendar šele tedaj, ako se ugotovi, da redni dohodki fonda ne zadoščajo za izplačilo pokojnin. Kolikor poznamo način sestavljanja državnega proračuna, se upravičeno bojimo, da v prihodnjem budžetu ne bo votiran zadosten znesek za gornje dotacije. Vsled te bojazni je prav, če se s stanjem fonda malo podrobneje pečamo, da pravočasno opozorimo odločujoče na njih dolžnosti.

Stalež družinskih upokojencev od leta do leta narašča ter je pričakovati, da bo to naraščanje trajalo še par let, dokler ne pridemo do normalnih razmer. Število rodbinskih upokojencev znaša že danes okroglo 32.000 ter se bo tekom leta sigurno še povečalo. Državna hipotekarna

banka je pretekli mesec objavila račun dohodkov in izdatkov ter bilanco uradniškega pokojninskega fonda na podlagi katere lahko delamo točne zaključke vsaj za bližnjo bodočnost. Iz letnega računa posnemamo sledeče podatke:

V letu 1936 so znašali dohodki:

Mesečni prispevki aktivnih uslužbencev Din 90.938.983.91.

Mesečni prispevki upokojencev Din 26.437.802.30.

Naknadni prispevki za čas pred letom 1931 Din 242.742.66. Prvomesečni prejemki po nastavitvi Din 7.525.649.20.

Enomesečna razlika pri napredovanju Din 4.957.894.45.

Kazni, ki se stekajo v fond Din 1.968.980.04.

Obresti od naloženega denarja Din 11.515.461.86.

Izredni dohodki Din 801.73.

Skupaj Din 143.588.316.15.

Izdatki fonda v letu 1936 pa so znašali:

Povračilo prispevkov uslužbencem, ki jim je služba prestala, predno so zadobili pravico do pokojnine Din 77.523.52.

Povračila prispevkov rodbinskim članom po smrti uslužbenca, ki še ni zadobil pravice do rodbinske pokojnine Din 33.702.60.

Izplačane obresti od gornjih povračil Din 1.206.54.

Obresti po § 144 uradniškega zakona Din 511.89.

Državi izplačano 40 odnosno 30 odst. vseh dohodkov fonda v smislu § 145 zakona Din 46.008.473.25.

Skupno izdatkov Din 46.121.417.80.

Čisti prebitok fonda je bil torej leta 1936 Din 97.466.898.35 in ima skupno s tem prebitkom fonda na dan 31. decembra 1936 premoženje v znesku Din 352.528.435.68.

Leta 1937 moremo računati s prirastkom premoženja v znesku Din 110 milijonov ter prve tri mesece leta 1938 še s kakimi 30 milijoni tako, da bo fond na dan 1. aprila 1938 razpolagal z imovino približno 500 milijonov dinarjev. Ta imovina je neke

vrste ustanovna glavnica, ki glasom § 145 zakona o uradnikih ni dotakljiva ter mora biti naložena pri državni hipotekarni banki. Samo obresti od te naložbe in redni mesečni članski prispevki se smejo porabiti za izplačevanje rodbinskih pokojnin, v kolikor pa ti ne zadoščajo, mora diferenco doplačati država.

Zakonodajalec je, ko so se v proračunskih debatah leto za leto ponavljale vedno ostrejšje kritike ogromnih izdatkov, ki jih država plačuje na račun pokojnin, hotel z ustanovitvijo posebnega fonda državni budžet razbremeniti za te izdatke, vendar se je pri kalkulaciji zmotil. Če računamo z 32.000 rodbinskimi upokojenci, ki prejemajo povprečno po Din 1000 mesečne pokojnine, ugotovimo, da bo moral rodbinski fond v budžetnem letu 1938-39 izplačati okroglo 385 milijonov. Redni prispevki z obrestmi vred bodo tedaj znašali največ 145 milijonov dinarjev ter bo tako primanjkovalo za izplačilo pokojnin 240 milijonov dinarjev, kateri znesek bo finančni minister moral vnesti v državni budžet, da tako zasigura redno izplačilo pokojnin, ki pripadajo rodbinskim upokojencem po obstoječih zakonih. (Če bi si finančni minister pomagal s kakim izrednim pooblastilom in bi hotel ta znesek kriti iz kapitala fonda pri Hipotekarni banki, bi to mogel narediti le v dveh budžetnih letih, ker bi bilo gornjih 500 milijonov že popolnoma izčrpanih tekom leta 1938 in 1939 ter bi se v vprašanju rodbinskih pokojnin nahajali zopet pri začetku, kar pa gotovo ni bil namen zakonodajalca.)

Kakor razvidimo iz gornjih podatkov vprašanje rodbinskih pokojnin pri nas še ni rešeno, marveč postaja ravno sedaj aktualno ter bodo naši finančniki morali rešiti še težko vprašanje, kako zasigurati temu fondu take dohodke, da bo lahko vršil svoje obveze in državni budžet za

stalno rešil ogromnega bremena za izplačevanje rodbinskih pokojnin. Pri ustanovitvi fonda se je naredila napaka, ker je država iz komaj ustanovljenega fonda črpala preveč sredstev, saj je prvo leto zahtevala kar 80% in drugo leto 70% vseh dohodkov fonda zase. Res so se ti zneski v državnem proračunu nekoliko poznali, istočasno pa je ta odtegljaj povzročil, da fond ni mogel zbrati daleko večje osnovne glavnice in pride tako državna blagajna sedaj iz dežja pod kap. Kar je v letih 1931—1937 na izdatkih prihranila, bo morala v letih po 1938 toliko več izplačati. Ko se je leta 1931 ta fond ustanavljal, bi morala tudi država sama poskrbeti vsaj za gotovo dobo let za primeren državni prispevek, ker bi se tako hitreje zbrala ustanovna glavnica, ki bi z obrestmi in rednimi mesečnimi prispevki zasigurala izplačevanje rodbinskih pokojnin. Kar se ni naredilo v letih 1931 do danes, odnosno kar se je v tem času napačnega naredilo, je treba v obojestranskem interesu popraviti. Smatramo za nujno potrebno sledeče:

Uradniški pokojninski fond mora biti popolnoma samostojen z lastno upravo ter se ima njegovo premoženje varno nalagati brez vsakih političnih vplivov.

S posebnim zakonom se mora § 145 uradniškega zakona spremeniti v toliko, da se bodo rodbinske pokojnine začele izplačevati iz fonda šele tedaj, ko bo zbrana zadostna glavnica, katere obresti in redna članarina bodo zadostovale za izplačilo rodbinskih pokojnin.

Če se ne bodo tekom letošnjega leta podvzeli potrebni ukrepi, se upravičeno bojimo, da fond ne bo dosegel svojega namena in bo ostal le zabeležen kot slabo pripravljen eksperiment, kakršnih smo že veliko doživeli v naši državi, ki pa je pomnil za državnega uslužbenca le ponovno 5% znižanje prejemkov.

delavcev. Če je toliko in toliko vlakospremnikov tekom preteklega leta umrlo, šlo v pokoj, postalo nesposobnih za eksekutivo, se mora to število nadomestiti. Ni zadosti, da se v listih in raznih spomenicah povdarja, da je v ljubljanski direkciji premajhen stalež uslužbencev. Ni zadosti, da se odgovarja, da je z odlokom zabranjeno sprejemati nove delavce. Čim se ugotovi, da je stalež premajhen, da se mora kršiti z obstoječimi zakoni določen delovni čas, da je vsled nezadostnega počitka eksekutivnih uslužbencev ogrožena varnost prometa, tedaj je dolžnost vseh onih, ki so na vodilnih mestih, da ukrenejo vse, da

se ti nedostatki odstranijo. Odločujoči na višjih mestih jih bodo morali za samolastne ukrepe v interesu varnosti prometa in izvajanja obstoječih zakonov le pohvaliti in nagraditi.

Naj ta apel ne naleti na gluha ušesa! Pokora za grehe posameznikov je že dosti velika in upravičena je zahteva vlakospremnega osebja, da se takoj uvede turnus s točnim upoštevanjem osemurnega delovnika in kolikor je uslužbenec premalo, naj se stalež začasno dopolni s pogodbenimi, pri Generalni direkciji pa odločno nastopi za spolnitev staleža, katero zahtevo morajo podpreti vsi odločujoči činitelji iz Slovenije.

Pogodbeni delavci . . .

»S poudarkom naglašamo, da je to uspeh našega stvarnega dela in naročamo vsem bratskim podružnicam, zaupnikom in članom, da ga izkoristijo v agitacijske svrhe.«

Udruženje jug. nar. železničarjev in brodarjev, oblastni odbor Ljubljana.

Okrožnica z gornjo ugotovitvijo je koncem maja preplavila proge ljubljanske železniške direkcije in agitacija v smislu te okrožnice je šla od ust do ust: »zvezarji so nas rešili, pojmo jim hvalo in slavo.«

Ljubljanska železniška direkcija je namreč odredila s posebno okrožnico progovnim sekcijam, da smejo sprejeti vse »trajno zaposlene pogodbene delavce«, ki imajo več kot tri leta neprekinjene službe za »nestalne« — proste fizične delavce IV. vrste. In ta okrožnica je uspeh zvezarjev, ki ga je treba proslaviti, ker s to okrožnico se je popravila vsa krivica, ki jo pogodbeni delavci že leta in leta trpe, ki jo trpe vsled »odločne stanovske borbe« one organizacije, kateri so v svoji zaslepljenosti plačevali prispevke.

Poglejmo delavski pravilnik: On točno odreja, kdo je fizični delavec, sprejet za stalno službo. V čl. 10 dobesedno pravi:

»Fizični delavci za stalno službo so oni, katere se sprejme za izvrševanje navadnih fizičnih del pri sekcijah, delavnicah, kurilnicah, postajah, skladiščih in ostalih državnih prometnih ustanov.«

Čl. 11 istega pravilnika pa pove, kdo se smatra za pogodbenega delavca:

Dopust

V časopisih berem zadnje čase reklame, kje lahko človek primerno preživi svoj dopust, seveda če ima tudi primerno denarja. Za mene, navadnega železničarja, te reklame ne pridejo v poštev. Dopust lahko porabim z družino, da naredim potovanja iz Ljubljane do Save ali Sore in si v mislih v senci lahko slikam razne ugodnosti, ki jih živjajo oni, ki imajo denar. Večino mojega dopusta pa sem določil v naprej za obisk sorodnikov, da jim pomagam pri košnji in žetvi, ker to se mi povrne v jeseni v obliki žaklja krompirja in ob Božiču tudi s kolinami. Sem pač v takem položaju, da moram s tem računati, ker moja plača je zelo majhna.

Delal pa sem račun brez krčmarja. Šel sem v pisarno in prijavil, da želim izrabiti dopust. Prijazno me je pogledal uradnik, vzela dolgo popisane papirja in pod št. 44 je napisal moje ime. Vprašal sem, ali se v pondeljek lahko odpeljem. Kaj pa mislite? Triinštirideset jih je pred vami, 14 jih je bolnih, nadomestnikov nimamo. Morate počakati, da pridete na vrsto. »Moj uje je šel po vodi«, pisal sem bratu, naj me ne čaka in ne vem, če ne bom čutil posledice v jeseni, ko ne bo ne krompirja in ne kolin. Razložil sem mu sicer, da ni moja krivda, da sem imel dobro voljo, vendar ne vem, če bo on za dobro voljo kaj dal.

Priobčujemo to pisemce, ki smo ga dobili s prošnjo za nasvet kaj naj ukrene, da bo prišel do svojega dopusta. Res je žalostno, če ne more nižji uslužbenec dobiti onih ugodnosti, ki jih za njega predvideva pravilnik ali zakon. Pravilnik kakor tudi zakon točno predvidevata za uslužbenca z

gotovimi leti gotovo število dni letnega dopusta. Razne okrožnice in tolmačenja so izrecno predvidele, da se mora dopust izkoristiti tekom leta. Če uslužbenec dopusta ne izkoristi, nima pravice do kake denarne odškodnine. Lansko leto je izšla celo posebna okrožnica ministrstva, ki je odredila, da se mora tudi za delavce narediti razpored o izrabi dopustov, da ne bo dopust ostal samo na papirju.

Praksa pa je seveda drugačna. Ne morem trditi, da ne bi obstojala dobra volja pri večini načelnikov za podelitev dopusta nižjim uslužbencem in delavcem. Vendar imajo vezane roke pri sekciji z omejenimi krediti, drugod z malim staležem osebja in je tako le delavniško in kurilniško delavstvo kolikor toliko deležno dopusta, ostali pa ga dobe le, če imajo srečo . . .

Predpisi so za to izdani, da jih vsi upoštevamo. Izjem se ne sme trpeti, če nočemo priti v anarhijo. Ker hočemo urejene razmere, vsled tega zahtevamo, da ne ostane predpis o dopustih na papirju. Kakor se pri sestavi državnega budžeta upošteva vse državne potrebe in potrebe javnih ustanov, enako bi morali gledati, da se zasigura zadosten kredit ne samo za redne plače, marveč tudi za tak stalež osebja, da bo omogočena izraba dopusta ne samo načelnikom, marveč tudi zadnjemu delavcu in sluzitelju, čim je izpolnil predpisane pogoje. Če se zahteva od uslužbenca točno izvajanje vseh dolžnosti, dajte dober zgled za to s tem, da izvajate predpise tudi tam, kjer govore o pravicah nižjih.

Vlakospremnikom gremo na roke do skrajnih možnosti . . .

Ta krilatica se sliši zadnje čase iz ust gotovih gospodov, zlasti od kar so se vlakospremniki preorientirali in so postali »stanovsko« zavedni. Od kar njih »stanovsko« društvo in razni »klubi« pazijo, da se vlakospremnikom ne pripeti kaka krivica, od kar se odločno njih zastopniki »bore« za rešitev vseh njih vprašanj, je med vlakospremniki res zavladalo najlepše »zadovoljstvo«.

Turnuse so imeli preje v vseh domicilnih postajah in vsak vlakospremnik je bil vezan na mrtvo črko turnusa. Vedel je že v naprej, kdaj mora nastopiti službo, vedel je kdaj bo prost in se bo lahko posvetil družini. To »hlapčevstvo« je bilo čez noč ukinjeno, ko je bil turnus razpuščen in odreja določilni uradnik vsakemu posebej, ko pride iz službe domov, kdaj bo zopet nastopil ali rezervno, ali redno službo ali pa razne izredne vožnje in tako zaslužil izredno lepo kilometražo.

Pa pustimo ironijo na stran in trezno premostrimo položaj, ki je nastal ter istočasno ugotovimo tudi vzroke, ki so krivi, da je vlakospremno osebje prišlo v tak položaj.

Svoječasno se je vlakospremno osebje s svojo enotnostjo in ramo ob rami z ostalimi železničarji priborilo osemurnik. Dobilo je uredbo, ki je točno odredila, kako mora biti turnus sestavljen, šolanje se je računalo v službo in vlakospremnik je tedaj lahko točno razpolagal s svojim prostim časom ter se posvetil tu in tam tudi družini. Na eni strani je na to prišla redukcija postranskih prejemkov in tu in tam so se pojavili vlakospremniki, ki so hoteli v svojem prostem času nadoknaditi izgubo. Za 5 kovačev so v prostem času peljali vlake v Postojno in nazaj ter so celo izstopili iz organizacije, ki je tako delo kritizirala in zahtevala, da mora vlakospremnik svoj prosti čas porabiti za odpočitek v lastnem interesu, interesu družine in interesu varnosti prometa. Nič čudnega ni bilo,

ko je začela uprava turnuse vedno bolj zoževati, ko je šla preko 30%, ko ni več upoštevala nikake zamude, ko ni več upoštevala časa za šolanje. Saj je del prizadetega osebja sam nudil železniški upravi dokaze, da je mogoče še več narediti, samo če se plača. Razumljivo je, da je uprava svojo taktiko spremenila in je dejala, če si lahko brez posledic za Tvoje zdravje peljal v prostem času za 5 kovačev, boš isto lahko naredil brez izredne odškodnine v službenem času.

Lahko bi našli še več napak posameznikov, ki so bili zaslepljeni in so v svoji zaslepljenosti škodovali celoti kot taki, vendar s tem ni prizadetemu osebju nič pomagano. Grešilo se je in za greh se mora nositi pokoro.

Danes se moramo baviti z ukrepom, ki smo ga uvodoma navedli t. j. z razpustitvijo turnusa. Kako je do tega ukrepa prišlo? Uprava pravi v Ljubljani, da nima na razpolago zadostnega števila vlakospremnega osebja in vsled tega mora imeti možnost, da razpolaga brez omejitev z vsem osebjem. Skušali bi razumeti tak ukrep, ako bi nastala kaka epidemija med vlakospremnim osebjem, ako bi se tiralo vlakospremno osebje, da mora izrabiti pripadajoči dopust. Vendar sedaj ni nastopil ne eden, ne drugi primer in to, kar se niti med svetovno vojno ni zgodilo, ko je bila nujnost gotovo daleko večja, se je zgodilo danes vsled tega, ker je najbolj komodno vse breme prevzeli na vlakospremno osebje, kakor pa iskati drugega izhoda.

Mislimo, da bi odločujoči, čim so ugotovili, da s sedanjim številom vlakospremnikov ne morejo kriti vseh vlakov, morali iskati način, kako priti do zadostnega števila osebja. Pri progovni sekciji čaka nešteto delavcev, ki bi radi prišli k prometu. Promet ima na razpolago kredit za delavce, vsaj lansko leto kredit za delavce pri prometu ni bil izčrpan in nikjer ni zabranjeno, da bi ne smel promet sprejeti gotovo število pogodbenih

Šta je sa gradnjom bolnice u Zagrebu?

Uloga sadanjeg centralnog upravnog odbora Bol. fonda u Beogradu, koji je skupljen iz predstavnika udruženja, u predmetu gradnje željezničarske bolnice u Zagrebu ostati će u analima crno zapisana. Sve napore, koje su u taj humani i po željezničare koristan potivat uložili po željezničarima izabrani predstavnici Bol. fonda u Zagrebu, glavni upravni odbor, sa jednim nerazumnim riješenjem, pretvara u ništavilo: **on je protiv gradnje željezničarske bolnice u Zagrebu.** Sve do sad taj odbor je manevrirao i pravio se sklon gradnji bolnice, ali u času, kad je ideju trebalo prvesti u djelo, glavni upravni odbor diže ruke, a svoje bjegstvo pravda posve neozbiljnim razlozima. U svojem zaključku, kojim odbija potpis ugovora o kupnji zemljišta za gradnju bolnice, on kaže:

»Da predloženi ugovor sa izmjenom ne može da odobri s razloga, što se radi o kupoprodajnom ugovoru za zemljište, pa prema tome nije se ne mogu obuhvatiti obaveze o veličini bolnice, o rokovima za njezinu izgradnju i o gradjevnoj dozvoli, te s obzirom da je Bolesnički fond javna ustanova, koja kupuje zemljište za podizanje bolnice, nebi Gradsko poglavarstvo imalo potrebe, da ga tretira kao privatno lice. Glavni upravni odbor pristaje na obavezu o neotudjivanju zemljišta, o upotrebi zemljišta samo za bolnicu ima pravo, nazadkupa samo u slučaju odustanka od zidanja bolnice, dok na ostale uslove ne može pristati.«

Odbijanje uslova za gradnju bolnice u Zagrebu shvatiti, će se ako se pročita predstavka, koju su protiv ovakvog postupka podnijeli g. Ministru predstavnici oblasnih uprava u Zagrebu i Ljubljani. Predstavka u izvadcima glasi:

Glavna skupština Bolesničkog fonda održana u Beogradu od 22.—25. marta 1936. god. zaključila je, »da se odobri za članove Bolesničkog fonda sa teritorija zagrebačke i ljubljanske oblasne uprave osnivanje i podizanje vlastite bolnice Bolesničkog fonda u Zagrebu i to sa kapacitetom za sada od 200 kreveta te da se odobrava u ovu svrhu Oblasnim upravama Zagreb i Ljubljana za prethodne radove, t. j. nabavku zemljišta, izradu planova i nacrtu iz rezervnog fonda kredit od din. 3.000.000.«

Vašim rešenjem C. U. broj 1445-36. od 12. maja 1936. izvoljeli ste odobriti prednji zaključak Glavne skupštine Bolesničkog fonda s tim, da Centralni upravni odbor u zajednici sa Centralnim nadzornim odborom a u sporazumu sa Oblasnim upravnim odborom u Zagrebu i Ljubljani utvrdi vreme i način podizanja bolnice u Zagrebu prema raspoloživim sredstvima, ostvarivanim od potraživanja prema Saobraćajnoj ustanovi.

U izvršenju ovog Vašeg rešenja a po zaključku Centralnog upravnog odbora na sjednici od 16. juna 1936. god. održata je u Zagrebu dana 15. jula 1936. god. zajednička konferencija članova gore navedenih odbora na kojoj je jednoglasno zaključeno:

»Da se u cilju izvršenja zaključka Glavne skupštine pristupi odmah potrebnim predradnjama n. pr. za nabavku zemljišta, za raspis natječaja za idejne skice i t. d. za izgradnju bolnice sa kapacitetom za sada do 200 kreveta i da Vas se, Gospodine Ministre zamoli, da stavite u ovu svrhu na raspolaganje Centralnoj Upravi odobrena 3.000.000 dinara iz potraživanja Bolesničkog fonda od Saobraćajne ustanove odnosno u koliko to ne bi bilo odmah moguće, da izvolite odobriti da se ova 3.000.000 dinara izvade iz gotovine rezervnog fonda kod Hipotekarne banke te da Vas se istovremeno zamoli, da izvolite izdati naredjenje

Financijskom odeljenju, da iz potraživanja po tekućem računu Bolesničkog fonda kod Generalne direkcije financijsko odeljenje isplati Bolesničkom fondu 13 milijuna dinara za konačnu izradu odnosno dovršenje bolnice u Zagrebu.«

U vezi gornjeg zaključka zajedničke sjednice izvoljeli ste Gospodine Ministre pod C. U. br. 4339-36. od 12. augusta 1936. god. rešiti, da se dade za podizanje bolnice Bolesničkog fonda u Zagrebu 3.000.000 dinara iz gotovine Bolesničkog fonda kod Hipotekarne banke i da se u cilju izvršenja zaključka Glavne skupštine pristupi odmah potrebnim predradnjama.

Na molbu zagrebačkog oblasnog upravnog odbora zaključilo je Gradsko vijeće grada Zagreba na sjednici od 19. oktobra 1936. god. pod čl. 16, da je općina grada Zagreba voljna prodati Bolesničkom fondu u svrhu izgradnje vlastite bolnice dio svoga zemljišta na Rebru u izmjeri od ca. 3 rala **uz pogodovnu cijenu od din. 75 po četv. hv. s tim, da je Bolesnički fond dužan početi izgradnjom bolnice u roku od jedne godine dana nakon pravomoćnosti zaključka u protivnom slučaju ima općina pravo nazadkupa uz jednaku cijenu a da će sve ostale odredbe i obaveze kupca odrediti Gradsko poglavarstvo posebno, našto se od Gradskog vijeća ovlašćuje.**

O ovoj ponudi odnosno zaključku Gradskog vijeća obavješten je Centralni upravni odbor aktom Zagrebačke uprave br. 33.885-36. od 17. oktobra 1936. god.

Glavni upravni odbor na sednici od 15. decembra 1936. god. odobrio je pod C. U. broj 6942-36 nabavku zemljišta Gradske općine na »Rebru« do same nove Zakladne bolnice po ceni od 75 din. za jedan kv. hvat s tim, da se umoli Gradsko poglavarstvo da ustupi Bolesničkom fondu još 1600 kv. hv. po istoj cijeni. Ovime prihvatio je Glavni upravni odbor gornje uslove Gradskog vijeća.

Gradsko poglavarstvo aktom br. 6844 II-a 1936. od 10. marta 1937. izašlo Bolesničkom fondu ponovno u susret i izjavilo se pripravnim ustupiti mu po istoj pogodovnoj cijeni od 75 din po četv. hv. zemljište u površini od 4 jutra i 500 čv. hv. odnosno po definitivnoj izmjeri zemljišta 4 rala 540.1 četvornih hvati i to u skladu sa regulatornom osnovom za taj okoliš.

Ministarstvo Finansija odobrilo je prodaju gradskog zemljišta Bolesničkom fondu za svrhu izgradnje bolnice rešenjem broj 11.864-VII. 1936. od 29. decembra 1936. god.

Gospodine Ministre! Gradsko poglavarstvo kao javna institucija prodaje Bolesničkom fondu zemljište, čija prometna vrednost po četv. hv. iznosi oko 400 dinara za samih dinara 75 po četvornom hvatu t. j. zemljište Bolesničkom fondu takorekući skoro poklanja. Nije li razumljivo i potpuno opravdano a i potrebno da Gradsko poglavarstvo ovu prodaju javnog zemljišta ispod cene opravda pred sadašnošću i pred budućnošću izvesnim klauzulama t. j. da ima zemljište da služi za Socijalno-zdravstvene svrhe odnosno za izgradnju javne bolnice — a prema traženoj i ustupljenoj površini — bolnice od ca. 200 kreveta, jer za manju bolnicu tolika površina i je ni potrebna?

Da je bolnica od ca. 200 kreveta za službenike zagrebačke i ljubljanske direkcije i njihove članove porodice stvarno potrebna, neće Glavni upravni odbor nakon tolikih zaključaka — koji su doneti svakako promišljeno i na osnovu statističkih podataka — osporavati!

Gradsko poglavarstvo stavlja u ostalom slične a i teže uslove ne samo privatnicima, nego i svima javnim i dobrotvornim institucijama, kojima ustupa svoja zemljišta uz

povlaštenu cijenu za javne ili dobrotvorne svrhe.

Na sednici od 15. decembra 1936. god. prihvatio je Glavni upravni odbor uslov, da će se otpočeti sa izgradnjom bolnice u roku od godinu dana nakon pravomoćnosti zaključka Gradskog vijeća — nerazumljivo je stoga — šta ga sada smeta, da pristaje na isti čak povoljniji uslov — sa rokom od potpisa ugovora — u samom ugovoru?

Gospodine Ministre! Ako vlastita bolnica Bolesničkog fonda u Zagrebu nije neophodno potrebna — nije ni potrebno da se istu uopšte gradi, ni za 4 pa ni za 10 odnosno 20 godina, prema tome nije ni potrebno, da se za istu nabavlja zemljište u namjeri da se isto nakon godinu dana opet vraća prodavaocu i fond izlaže izlišnim izdancima za gruntno prenos zemljišta u slučaju nazadkupa.

Ako pak je vlastita bolnica fondu u Zagrebu potrebna — u što smo uvjereni i o kojoj potrebi se može Glavni upravni odbor ponovno uvjeriti kod Ministarstva Socijalne politike i narodnog zdravlja, kod nadležnih banovinskih uprava, Gradskog poglavarstva grada Zagreba, i u lekarskim krugovima — onda je potrebno da se sa gradnjom iste odmah otpočne i istu u dogledno vreme i izgradi te stavljeni rok od 4 godine svakako nije prekratak!

Gospodine Ministre! Vaše rešenje C. U. broj 1419-37. od 13. aprila o. g. garancija nam je, da će se za ovu svrhu potrebna novčana sredstva staviti Bolesničkom fondu blagovremeno na dispoziciju, a za slučaj nepredvidivog zastoja imamo obećanje Gradskog poglavarstva, da u ugovoru predviđeni rokovi nisu prekluzivni i da Gradsko poglavarstvo neće praviti pitanje i povući konsekvence kod eventualnog nepredvidivog i nenamjernog zadocnjenja.

Nijednom društvenom biću neće biti nepoznato, da se ni na selu ne

može graditi bez gradjevine dozvole a kamoli u gradu, koji ima za svaki gradski predeo prema regulacionoj osnovi izradjene posebne gradjevne uvjete!

Pošto smo uvjereni, da je ozbiljna želja Glavnog upravnog odbora da se kupoprodajni ugovor sa Gradskim poglavarstvom što pre zaključiti, smatramo da je zaključka Glavnog upravnog odbora — da se u ugovoru ne mogu obuhvatiti obaveze o gradjevnoj dozvoli — običan nehotični lapsus!

Zainteresovani Upravni odbori zagrebačke i ljubljanske Oblasne uprave željeli bi svakako nastojati, da Gradsko poglavarstvo odustane od postavljenih uslova, te bi u tome vjerovatno i donekle uspjeli, ali neznamo kako stilizirani ugovor bi Glavni upravni odbor bez prigovora odobrio a i mišljenja smo, da bi takav pokus bio vrlo nezgodan i mogao naškoditi ugledu Saobr. ustanove a u glavnom i ugledu samih samoupravnih organa Bolesničkog fonda te poljuljati vjeru prodavaoca u ozbiljne namjere kupca.

Stoga se gospodine Ministre, obraćamo ovom žalbom na Vas, te Vas

MOLIMO

da izvolite kao Vrhovna nadzorna vlast iz gore iznetih razloga odrediti, da Glavni upravni odbor svoj zaključak C. U. br. 2030-37. od 4. maja o. m. revidira i od Gradskog poglavarstva predloženi osnutak ugovora odobri ili pak ovlasti dvojicu do trojicu od svojih članova, da stupe u neposredni kontakt sa Gradskim poglavarstvom te se sa istini sporazume o definitivnoj stilizaciji kupoprodajnog ugovora.

Iz postupka, koji će po ovoj predstavi primijeniti G. Ministar saobraćaja, vidjeti će se, da li je glavni upravni odbor odbijanjem gradnje bolnice želio da zaštiti interese željezničara

—//—

Radionica — Zagreb

Radnici traže povećanje svojih zarada

Već u prošleme broju dali smo izraza zahtjevu radništva zagrebačke radionice za povišicu zarada. Taj zahtjev je jednodušani i potkrijepljen uvjerenjem, da je opravdan iz onih istih razloga, radi kojih je donešena Uredba o minimalnim nadnicama: **da se poboljšanjem životnog standarda radničke klase utiče i na poboljšanje općih privrednih prilika u zemlji.** Posve je razumljivo, da željeznički radnici ne smiju biti ostavljeni po strani. Njih imade do 50 hiljada i značajan su faktor i kao sastavni dio radničke klase i kao potrošač privrednih dobara. Bez poboljšanja položaja željezničkim radnicima ne može uspjeti ni poboljšanje životnog standarda radničke klase kao takve, a ni poboljšanje privrednih prilika. **Kod toga treba uzeti u obzir jednaku težnju za poboljšanjem plaćevnih prilika svega ostalog željezničkog osoblja, koje zajedno sa radnicima predstavlja preko 10 posto svega našeg najamnog stanovništva.**

Opravdanost svojeg zahtjeva za povišicu zarada radnici zagrebačke radionice potkrepljuju neborovim argumentima: **njihove zarade kreću se ispod onog minimuma, koji je za ostalo radništvo utvrđen Uredbom o minimalnim zaradama.** Minimalna nadnica nekvalifikovanih radnika je tom Uredbom utvrđena sa Din 24.— za 8-satno radno vrijeme, a kakve su minimalne zarade predviđene za željezničke radničke radnike? **za kvalifikovane sa Din 23.40, za polukvalifikovane sa Din 21.60, a za nekvalifikovane sa Din 19.80.** Početna dnevna zarada nekvalifikovanih radnika u privatnim poduzećima utvrđena je sa Din 24.—, a zarade sviju polu i potpuno kvalifikovanih radnika imaju biti srazmjerno veće. Uzimajući tu bazu minimalne zarade i za nekvalifikovane radnike kod željeznice znači, **da bi početna dnevna zarada polukvalifikovanih radnika morala izno-**

siti 10 posto više ili Din 26.40, a početna zarada kvalifikovanih 20 posto više ili Din 28.80. Dnevna zarada sviju starih radnika morala bi biti srazmjerno veća. **Da bi zarade radništva željeznice odgovarjale zaradama, koje su u intenciji Uredbe o minimalnim nadnicama, mora ih se povišiti za 19 do 22 posto! To povišenje traže i radnici zagrebačke radionice!**

Vjerojatno je, da će se sa protivne strane operirati sa argumentom: pa radnici zagrebačke radionice zaraduju više nego su nadnice, utvrđene Pravilnikom! Oni zaraduju i premijul Prigodom jednog razgovora sa nadležnima dokazivalo se radnicima, da kvalifikovani drugovi zaraduju dnevno Din 40.60, polukvalifikovani 28.—, a nekvalifikovani Din 24.80, kojoj zaradi treba pridodati još i premiju od cca. 11 do 12 posto, što da je dokaz, da je zahtjev za povišicu neopravdan! Vjerujemo, da računski podatci, ako se mjere na osnovici jednog dana, odgovaraju tim brojkama, ali u tim računskim podatcima sadržani su i prekovremeni satovi, a ne samo normalno radno vrijeme. — Medjutim ovi podatci menjaju svoju vrednost čim ih se počinje analizirati sa baze ukupne mjesečne zarade, koju radnici radionice mogu postići. Brojke, koje su nam predočene, važe za dnevnu zaradu onog dana, u kojem se intenzivno radi, a takvih radnih dana imade u mjesecu sve manje i manje. Pravilnik o radnicima pretpostavlja kao normalno, da će radnici raditi 25 dana u mjesecu, ali se od te normale već godinama odstupa, jer se svakog mjeseca radi po nekoliko dana manje. Kod toga ide se do apsurduma, da nam se naturuje praznovanje i sveca — zaštitnika žutog udruženja. — Ako radnici postignu 22—23 plaćena radna dana u mjesecu, onda su dobro prošli a kao normalno ustaljuje se sve više 20-dnevni radni mjesec.

Kad se stvar ovako postavi, onda

prosječna dnevna zarada radništva zagrebačke radionice ispada sasna drugačija, po radništvo vrlo nepovoljna. Kad bi kvalifikovani radnici radili u mjesecu 25 dana sa prosječnom nadnicom od Din 45.—, njihova mjesečna zarada iznosila bi Din 1.125.—, ali kod 20 radnih dana iznosi samo Din 900.— ili prosječno dnevno Din 36.—; kod polukvalifikovanih mjesto da mjesečna zarada iznosi Din 808.— (25 × 32.32), iznosi samo Din 646.40 ili dnevno Din 25.85, a kod nekvalifikovanih mjesto Din 700.— (25 × 28), ona iznosi samo Din 560.— ili prosječno dnevno Din 22.40.

To su stvarne dnevne i mjesečne zarade radništva zagrebačke radionice, koje same po sebi dokazuju, da su nedovoljne i za najskromniji život. — Svako pobijanje ove činjenice posve je neozbiljno, nju se uopće ne može pobiti, jer radništvo mora da živi i uzdržava sebe i svoju familiju kroz sve dane u mjesecu, a ne samo onda kada radi. Za takvo pak izdržavanje su zarade nedovoljne i radništvo traži, da ih se povisi.

Radništvo se nada, da će njegov zahtjev naići na razumjevanje i uvaženje.

Crveni.

Dopisi sa pruge

postupanje sa radnicima u Sunji

Radnici nadzorničkog sreza u Sunji ispričali su mi jedan događaj, koji njihovog nadzornika prikazuje u vrlo lošem svjetlu. Jednoga dana imali su na pruzi prema Šašu istovariti voz šodera. Nadzornik je na svaka kola odredio po dvojicu radnika, kod toga postupio je tako, da su na jedna kola bila odredjena dvojica najstarijih radnika, koji — pored svijju napora — nisu mogli izbaciti šoder u jednakom vremenu kao ostali mladji i fizički jači drugovi. Nadzornik, mjesto da je uvidio tu čisto fizičku nemogućnost, okornio se na drugove i skinuo ih sa

kola, a drugi dan pozvao na zapisnik; kaznio sa pola dnevnicke, jer da »nisu htjeli da rade.«

Svrtaćemo nadležnima pažnju na taj slučaj. Sa ostarjelim radnicima ne smije se postupati ovako. Oni su dali željeznici sve svoje energije i sada, kad ih sile počinju ostavljati, zaslužuju pažnju i poštovanje, a ne progón. Ovakav postupak mora ubiti volju za savjesnim radom i kod još mladjih radnika. Ako će kao ostarjeli imati da stradaju radi smanjene radne mogućnosti, onda će svoje sile čuvati dok su još mladji. Šp.

Bodite širokogrudni . . .

Pri bivši južni železnici in tudi še nekaj časa po podržavljenju iste je na progah južne železnice veljajo pravilo: Ako se da gotov predpis na dva načina tolmačiti, tolmači ga v prilog uslužbenca. Bila je to hvalevredna navada, ker je tudi uslužbenec, ako je nastala potreba, nekoliko bolj pritisnil, da je bilo vse narejeno. Veljalo je pravilo: Roka roko umiva, obe skupaj pa obraz.

Ta hvalevredna navada je danes že davno zgínjala, živi le še v spominih starejših delavcev. Če kdo pogreša to navado, jo pogrešamo mi progovni delavci, ki smo obsojeni, da leto za letom vršimo službo kot pogodbeni. Nahajamo se v nezavidnem položaju: Če odpremo usta in zaprosimo za izvajanje gotovega predpisa, nam grozi cesta. Če molčimo, trpimo mi in naše družine.

Delavski pravilnik predvideva za vse delavce trošnine. Res je pravilnik v gotovemu členu nejasen in je v nasprotju z drugo odredbo istega pravilnika. Pravilnik sam pravi, da je pogodben samo oni, ki je sprejet za gotovo v naprej odrejeno kratkotrajno delo. Vsled tega ne more biti nikake-

ga dvoma, da bi se moglo smatrati za pogodbenega delavca onega, ki več mesecev neprekinjeno dela na železnici. Pa bodimo mi delavci širokogrudni: Recimo, da ni pogodbeni oni, ki je že eno leto neprekinjeno na železnici. Tak delavec mora uživati vse ugodnosti, ki jih pravilnik predvideva. Pripete pa se žalostni slučajji, da moramo progovni delavci in profesionalisti tedne in tedne hoditi delat izven našega območja. Pravilnik pravi, da ima delavec v tem času pravico na trošnino. Res dobi trošnino Peter, ki je zidar, Pavel, ki je istotako zidar, je šel na progo z istim vlakom, skupaj sta zidala, pa ne dobi trošnine. Zakaj ne? Progovni nadzornik odgovarja, Peter je stalen, ti Pavel pa si pogodben, čeprav si že štiri leta na železnici, zato ne moreš dobiti trošnine.

Napisal sem te vrstice za tebe »Ujedinjeni Železničar«, da jih objaviš, da bodo na Direkciji enkrat premislili, ali je to prav. Upam, da bodo uvideli, da sva Peter in Pavel v enakem položaju in enaki potrebi ter da bodo poleg Petru tudi meni, ki nisem kriv, da sem Pavel izplačali trošnino.

Maribor

Po daljšem času se oglašamo mi vlakospremniki, kolikor nas je ostalo še zvestih našemu listu. Prebiramo glasila raznih društev in ne vidimo nikjer kritike, kakor da bi se nam prav dobro godilo. Porabimo torej naš list, da pojasnimo, kakšne so razmere pri nas. Na naši stanici ima vlakospremno osobje sestavljene in od direkcije potrjene službene razporedke. Radi močnega prometa in pomanjkanja osobja pa je postajevodstvo razpored tovornih vlakov razpustilo in mora osobje vsled tega razporeda že tretji teden voziti v rezervi. Nič ni čudnega, če se je nekaterim skupinam dogodilo, da so bili sedem noči zaporedoma v službi. Vprašamo ali je čudno, če se izžrpan vlakospremnik javi bolnim. Dopusta ne dobi, za varnost prometa vsled neprespanosti ne more odgovarjati, stoji komaj na nogah in edini izhod je, da gre k zdravniku. Če bi v službi zaspal in se nekaj pripeti, kdo bo nosil posledice, kdo plačeval disciplinske kazni? Pri takem položaju pa nam ne gre v glavo, zakaj se vlakospremnika, ki se javi bolnega, takoj pozove na protokol? Pri tej priliki moramo objaviti še izvleček iz okrožnice direkcije, ki jo je izdala na podlagi ministrskega odloka o sestavi turnusov. V tem pojasnilu

se navaja med drugim tudi to: Direkcija ne razpolaga z onim številom vlakospremnega osobja, ki je glasom računanja delovnega časa po novih normah potrebno. (Prevzem vlaka v domicilni in zunanji postaji po eno uro, oddaja vlaka v obeh primerih po pol ure, služba 30%, počitek zunaj 20%, počitek doma 50%. Zato naj sestavijo postaje službene razporedke na podlagi normiranja staleža iz vozno-redne dobe 1936-37. Delovni čas pa naj izračunajo po novih normah in izkažejo dejanske procenete ter bodo službeni razporedi odobreni brez oziroma, ako bodo prekoračeni odstotki določeni po novih normah. Direkcija bo podvzela naknadno potrebno, da se stalež osobja odgovarjajoče poveša.

Po tem navodilu je bil sestavljen razpored tovornih vlakov, ki znese 34% službe. Sedaj pri razpuščenem turnusu pa traja služba tudi 40%. In kaj pravi k temu prizadeto osobje? Kritizira po kasarnah, na cesti, morda celo pri kozarcu vina in s tem je vse odpravljeno. Kaj pravijo k temu naše močne in borbene organizacije, to je Zveza in Vozovodja? Če sodimo po njih delu z ozirom na sedanji položaj, ne moremo dati dobre ocene. Ne čudimo se izjavi nekega funkcionar-

ja društva Vozovodja, ki je na vprašanje, kaj društvo dela, odgovoril: Saj smo ustanovili podporni fond in ko gre naš član v pokoj, je vsaj deloma preskrbljen, ker dobi par jurjev na roko, da lahko počaka na nakazilo pokojnine. Ni čudno, če gremo raketovo pot, ako se borimo le za razne podpore in posmrtnine in ni čudno, če gredo procenti službe navzgor. Od

kar je prenehal delovati Ujedinjeni savez, ki je bil Zvezi in raznim stanovskim prvoboriteljem trn v peti, smo zgubili pravico za pravico in ne bo preje bolje, dokler si zopet ne priborimo od uprave neodvisne strokovne organizacije. Zato kličemo nezavednim in zaslepljenim: Spreglejte in borite se za povrnitev izgubljenih pravic.

Iz okrožnic

Fizikalni oddelek Centralne ambulante v Ljubljani. Ordinacija ob sobotah je odpadla in se vrši ob petkih od 11. do 13. ure.

Kdor boleha na tuberkulozi, naj takoj prosi za zdravljenje. Iz letnega poročila zdravilišča Golnik za leto 1936 se vidi, da prihajajo železničarji na Golnik šele takrat, ko je bolezen že v tretjem stadiju. Razumljivo je, da zdravilišče pri takih bolnikih ne more doseči posebnih uspehov, zdravljenje je dolgotrajno in povzroča velike izdatke bolniškemu fondu in tudi članom samim, ki morajo nositi gotov procent stroškov. Zato apelira bolniški fond na vse železničarje, ki sumijo, da boleha na tuberkulozi, da ne odlašajo z zdravljenjem, marveč takoj vložijo prošnjo za zdravljenje.

Prijavljanje upokojencev za članstvo v bolniškem fondu. Železniška uprava ponovno opozarja vse železničarje, da morajo, ako žele ostati tudi po upokojitvi člani bolniškega fonda, v roku šestih tednov od dneva razrešitve (od dneva, ko so jim prejemki ustavljeni) vložiti tozadevno prošnjo, kateri je priložiti tudi članski list. Pogoji za sprejem je seveda, da stanujejo v zdravniškem rajonu.

Staroupokojenci, ki še niso predložili prijav za prejemanje draginskih doklad, naj to naredijo takoj. V poštev pridejo vsi staroupokojenci, staroprovizionisti in miloščinarji, ki prejemajo pokojnino od Direkcije državnih železnic.

Kdaj se prizna meščanska šola kot izobrazba za dosego uradniškega čina (od X. do vštveš VII. pol. skupine)? Prosvetno ministrstvo je na vprašanja raznih ministrstev, kdaj se smatra dovršena meščanska šola za zadostno izobrazbo v smislu določbe § 47/1 zakona o drž. prom. osebj dalo sledeče tolmačenje:

Z odločbo prosvetnega ministrstva od 29. nov. 1924, O. n. št. 63.413, je bil uveden končni izpit prvokrat v šolskem letu 1924./25. na vseh meščanskih šolah v kraljevini. Z odločbo prosvetnega ministrstva od 14.

aprila 1926, O. n. št. 45.962/III, je bil končni izpit odpravljen v šolskem letu 1925./26. Z odločbo O. n. št. 36.700 od 23. nov. 1926 je bila razveljavljena odl. O. n. št. 45.962/III od 14. aprila 1926 in se je v šolskem letu 1926./27. vnovič uvedel končni izpit na navedenih šolah na ozemlju vse naše kraljevine. Od tedaj dalje učenci, ki so dovršili četrti razred meščanske šole najmanj z oceno »dober« iz vseh predmetov, opravljajo končni izpit. — V smislu § 36. zak. o mešč. šolah se končni izpit polaga meseca junija po pravilih o končnem izpitu, katera predpisuje prosvetni minister. Učenci ki dovrše četrti razred bodisi redno ali privatno, opravljajo po navedenem zakonskem predpisu končni izpit. — Končni izpit je ločen od rednih razrednih izpitov kot samostojen izpit, pri katerem naj učenci pokažejo uspehe svojega dela v teku štirih šolskih let.

Predpis § 36. zakona o mešč. šolah imperativno predpisuje opravljanje tega izpita in brez njega učenci ne dovrše šolanja niti nimajo kvalifikacije, oz. nimajo šolske kvalifikacije za zvanja, ki se razporejajo od X. do zaključno VII. položajne skupine po 1. odst. § 45. u. z. Učenca ni mogoče pod nobenim zakonskim predpisom prisiliti, naj opravi ta izpit, zato pa nima navedene kvalifikacije.

Mišljenje posameznikov, da je bil končni izpit neobvezen, je napačno in izvira iz okolnosti, da jih k opravljanju ni nihče silil.

Učencem, ki so dovršili IV. razred mešč. šole najmanj z oceno »dober« iz vseh predmetov, pa niso opravili končnega izpita, dovoljuje prosvetno ministrstvo naknadno opravljanje tega izpita na področju tiste mešč. šole, kjer stanujejo, kar morajo dokazati s potrdilom upravnega oblastva.

Vsled tega mora imeti vsak železniški uslužbenec, ki želi z meščansko šolo postati činovnik X po § 47/1 poleg dovršenih 4 razredov še takozvano matura, ako je dovršil šolo v onih letih, ko je bila matura na meščanski šoli uvedena.

Mednarodni pregled

Porast organizacij v Franciji. Začetkom leta 1936 so šteje delavske organizacije v Franciji 1.200.000 članov, koncem leta pa nad 5 milijonov. Ne čudimo se, če so tekom enega leta izvojevale toliko uspehov!

Danske strokovne organizacije porastle za preko 26.000 članov. — Danske svobodne strokovne organizacije so v letu 1936 lepo napredovale. Dne 1. januarja so imele 381.341, dne 31. decembra 407.467 in so pridobile torej v enem letu 26.124 članov. Med tem članstvom je 71.436 žena. Centralna zveza ima v vsej državi 64 zvez z 2926 podružnicami.

Holandski železničarji so imeli od 27. do 29. maja kongres, na katerem so ugotovili, da je položaj holandskih železnic še vedno zelo težak. Preteklo leto je bil deficit nad 34 milijonov hol. goldinarjev in kljub vsem redukcijam in racionalizaciji bo morala uprava letošnje leto prispevati nad 11 milijonov za kritje deficita. Kako težke čase so morali prebiti železničarji je razvidno iz tega, da se je tekom zadnjih 15 let število osobja znižalo od 52.000 na 34.000 in personalni izdatki od 130 milijonov na 71 milijonov. Železničarji so na Holandskem razcepljeni na 5 organizacij, kar ima za posledico tudi zmanjševanje pravic.

Francoske železnice in 40 urnik. Vsled uvedbe 40 urnika so na držav-

nih železnicah sprejeli 15.000 novih uslužbencev. PLM železnica je morala sprejeti vsled 40 urnika pri prometu 10450, pri strojni službi 7050, pri gradbeni službi pa 5011 novih uslužbencev. Toliko tisočem je dala uvedba 40 urnika samo pri dveh železnicah v Franciji kruh, kar je gotovo izreden uspeh delavske politike, ki jo vodi francoska vlada.

Kanadski železničarji z odločnim nastopom dosegli ukinitvev redukcij. Kanadski železničarji so zahtevali ukinitvev redukcij pod pretjno stavke. Tekom pogajanj so dosegli sporazum in se 10%na redukcija ukine postopoma mesec za mesecem tako, da dobe 1. aprila 1938 zopet nezmanjšane plače.

Vabilo na IZREDNI OBČNI ZBOR

»Splošne delavske gospodarske zdruge Železničarski dom« r. z. z o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, dne 1. avgusta 1937 ob 8. uri v združnih prostorih, Novi trg št. 2, z dnevnim redom:

Dopolnilne volitve dveh članov v nadzorstvo.

Ako občni zbor ob tej uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil eno uro kasneje drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Načelstvo.